

การพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสพกัญชา* INTRODUCE LAWS TO PROTECT THE RIGHTS OF CANNABIS USERS

วิชษฐ์ ลินประสิทธิ์กุล

Wichet Sinprasitkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: green.wichet@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายยาเสพติด ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ หากสามารถพัฒนาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้เสพกัญชาได้อย่าง ถูกต้อง จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตของการใช้ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากกัญชา จากการศึกษาพบว่า การเสพยาชาที่มีความผิดอาญา ซึ่งการเสพยา ชาไม่ใช่การกระทำที่ก่ออันตรายต่อสังคมเป็นการกระทำอันตรายต่อร่างกายของแต่ละ บุคคลนั้นเองจึงไม่มีความเป็นอาชญากรรมรุนแรงต่อสังคม จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้โทษทาง อาญาเพราะจะทำให้โทษอาญาเพื่อดังที่เกิดขึ้น นักโทษล้นคุกหรือผู้ต้องหาต้องเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมโดยไม่จำเป็น แต่ปัจจุบันยังคงมีความผิดทางอาญาและต้องได้รับโทษทาง อาญา ซึ่งการกำหนด “ความผิดอาญา” มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน ดังนั้นการกำหนดความผิดอาญาควรเป็นตามทฤษฎีการกำหนดโทษทางอาญา และต้องกระทำเท่าที่จำเป็น จึงทำให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ ในปัจจุบันที่มีต่อกัญชาโดยเฉพาะการเสพยาชาในรูปแบบต่าง ๆ หากในอนาคตการพัฒนา เกี่ยวกับกัญชาเปิดกว้างมากกว่านี้ ก็ย่อมจะมีประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาชา เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของไทยกับ ต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสพกัญชา ไม่นำกฎหมายอาญามาใช้กับการเสพยาชา รวมทั้งมีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยใน การเสพยาชา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของ ผู้เสพกัญชาของประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ: กัญชา, การเสพยา, ยาเสพติด

Abstract

The objectives of this article were to study the guidelines for drug law development in relation to the protection of rights. If able to develop and solve problems with cannabis users properly Will effectively benefit Thai society in the future by using various cannabis products from the study. Marijuana use is a crime. In which marijuana use is not an act that is harmful to society, it is an act of harming the individual's body, so there is no violent crime against society. Therefore, there is no need for criminal penalties because it would inflate the criminal penalties as it happened. Overcrowded prisoners or accused must go to justice unnecessarily. But today, there are still criminal offenses and criminal penalties, where the designation of "criminal offenses" is of paramount importance. Affecting the rights and freedoms of the people, Therefore, the determination of criminal offenses should be based on the theory of criminal penalties and must be done sparingly. Therefore, it shows the inconsistency with the current human changes towards cannabis, especially the use of cannabis in various forms if in the future the development of cannabis is more open. There will be various issues. Related to marijuana use is inevitable. For this reason, Thai cannabis laws need to be studied with foreign countries. This is to find ways to develop laws on the protection of marijuana users' rights. Criminal laws are not applied to marijuana use, and there are measures regarding the safety of marijuana users. as a guideline for the development of drug laws on the protection of the rights of cannabis users in Thailand

Keywords: Cannabis, Addiction, Narcotic

บทนำ

กัญชา (Cannabis หรือ Marijuana หรือ Marihuana) เป็นพืชจำพวกไม้ โดยมนุษย์ใช้ประโยชน์จากกัญชามาเป็นเวลานานทั้งในด้านที่นำมาเป็นยารักษาโรค และเสพเพื่อผ่อนคลายหรือความต้องการเสพเพื่อวัตถุประสงค์อื่น สารสำคัญในกัญชาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทหรือสมอง คือ Tetrahydrocannabinol หรือจะย่อว่า THC ซึ่งมีอยู่หลายโครงสร้าง เราพบว่าในทางเภสัชศาสตร์ “กัญชา” เป็นพืชที่ให้คุณประโยชน์ต่อมนุษย์มากในหลายด้าน แต่มีข้อจำกัดในการใช้ ถ้าใช้มากเกินไปก็ก่ออันตรายต่อสุขภาพได้ จึงมีการนำมาใช้ในทางการแพทย์และสาธารณสุขมากขึ้น ทิศทางของแนวนโยบายในทางกฎหมายหลายประเทศจึงได้มีการลดทอนความรับผิดในทางอาญาลง (Decriminalization) เพื่อกำหนดกัญชามาใช้

ประโยชน์ในการลดอันตราย (Harm reduction) ในการใช้สารเสพติดอื่นที่อันตรายกว่า หรือนำมาใช้รักษาโรคอื่น ๆ เช่น มะเร็ง เป็นต้น ทำให้ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการเสพกัญชาถูกลดทอนลงไปทำให้มีการคุ้มครองผู้เสพอย่างแท้จริง

กัญชาจึงเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง เราพบข้อมูลการจดทะเบียนสิทธิบัตรยา สูตรยาหลายขนาน สูตรยาแผนโบราณ การทำผลิตภัณฑ์กัญชาออกจำหน่ายในลักษณะต่างๆ เช่น กัญชาแห้ง ยา ไวน์ บุหรี่ ฯลฯ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศมากมาย โดยเฉพาะประเทศที่มีภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับพืชชนิดนี้ ซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในประเทศที่สามารถปลูกกัญชาได้ดีมากประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะในแถบภาคอีสานเหนือ เช่น จังหวัดนครพนม มีสายพันธุ์กัญชาที่ได้รับความนิยม แม้กฎหมายในประเทศไทยจะเปิดกว้างให้กับกัญชาแล้ว แต่การเสพกัญชาโดยทั่วไปนอกจากช้อยกเว้นทางการแพทย์ในประเทศไทยนั้น ยังเป็นปัญหาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ที่ถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 และไม่สามารถเสพได้นอกจากทางการแพทย์ตาม มาตรา 58 วรรค 2 และมีโทษทางอาญาในฐานะเสพกัญชาตามมาตรา 92 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการเสพกัญชาที่ได้ยกขึ้นมานี้ ถือว่า เป็นเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมตามยุคสมัยและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ผนวกกับแนวคิดของการกำหนดโทษทางอาญาต้องได้สัดส่วนและเหมาะสมกับความเป็นอาชญากรรม จะทำให้เห็นได้ว่า การกำหนดโทษทางอาญาเกี่ยวกับการเสพกัญชานั้นควรมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในแง่กฎหมายมากขึ้น

ฉะนั้นผู้เขียนจึงมีความสนใจที่ศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายเพื่อให้กัญชาสามารถเสพได้อย่างปลอดภัยและไม่ขัดต่อหลักกฎหมายอาญา เพื่อประโยชน์ในการใช้กัญชาในหลาย ๆ ด้าน การแพทย์ในปัจจุบันในประเทศไทยได้มีการพัฒนาคุ้มครองสิทธิค่อนข้างเยอะแล้ว แต่ในแง่ของความครอบคลุมของการเสพในแง่มนอื่นนั้น จะทำให้ประเทศไทยนั้นต้องสูญเสียงบประมาณในการจัดการคดีอาญาที่เกี่ยวกับการเสพกัญชาอย่างมาก เพราะหากมีโทษทางอาญาฉนั้นใด ก็ต้องจัดการคดีโดยผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักเสียก่อนอยู่เสมอ แม้ว่าจะมีการผันคดีอาญาออกในทางอื่นได้ในภายหลัง ทำให้เกิดการกระทบสิทธิของประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้เหมาะสมกับความเป็นอาชญากรรมในอนาคต ซึ่งกัญชาสามารถพัฒนาเป็นการใช้ประโยชน์ได้หลากหลายจำพวก เช่น กาแฟ บุหรี่ ลูกอม เป็นต้น หากไม่มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการเสพกัญชาแล้ว จะไม่สามารถเปิดโอกาสพัฒนาทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับกัญชาในอนาคตได้เลย แถมการเสพกัญชาในแง่มนที่กล่าวมาก็มีความผิดทางกฎหมายอาญาโดยไม่มีสอดคล้องกับความเป็นจริงทางวิทยาศาสตร์ของกัญชา จึงต้องมีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสพกัญชาโดยใช้มาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ในอนาคตต่อไป หากพิจารณาถึงโทษทางอาญาของการเสพกัญชานั้นต้อง

ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถือว่าเป็นโทษที่มีความรุนแรงพอสมควร ดังเหตุผลที่กล่าวมาจึงไม่ควรกำหนดโทษทางอาญาแต่ต้องนำมาตรึงการทางปกครองต่าง ๆ เช่น การควบคุมของปริมาณการเสพกัญชาผ่านการจำหน่ายกัญชาผ่านช่องทางต่าง ๆ การดูแลทางสาธารณสุขรวมถึงต้นทางของการผลิตสินค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกัญชามาใช้บังคับแทน อันมีลักษณะในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสพกัญชาไม่ให้ได้รับปริมาณกัญชาที่มากเกินไปและไม่มีความผิดทางอาญาไปพร้อมกัน

แนวคิด การคุ้มครองสิทธิผู้เสพกัญชาโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย

ความผิดการเสพกัญชานั้น ปัจจุบันถูกกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาที่มีใช่เป็นความชั่วร้ายในตัวเอง (mala in se) แต่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) ซึ่งคือ การกระทำเพราะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดโดยนักกฎหมายมักจะกำหนดโทษการครอบครองยาเสพติดให้เป็นความผิดทางกฎหมายรวมถึงกัญชา การใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมกับยาเสพติดไม่ใช่เป็นการทำให้สิ่งที่ผิดกฎหมายให้ถูกกฎหมายเสมอไป แต่เป็นการลดทอนความผิดทางอาญา (Decriminalization) ซึ่งในประเทศไทยนั้นก็เคยมีการใช้กัญชาในสมัยก่อนโดยใช้เป็นตำรับยาแผนโบราณ และปัจจุบันการใช้กัญชาในมิติต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายจึงต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการครอบครองกัญชาอย่างเป็นธรรมและถูกต้อง

ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้กัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7), 2562) และกำหนดความผิดการเสพ คือห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 เว้นแต่การเสพนั้นเป็นการเสพเพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ที่ได้รับใบอนุญาต หรือเป็นการเสพเพื่อการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ตำรับยาที่เสพได้ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7), 2562) และหากการครอบครองไม่เกินปริมาณที่จำเป็นสำหรับใช้รักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นผู้ให้การรักษา ส่วนผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและหมอพื้นบ้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7), 2562) หากพิจารณาจากกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการครอบครองกัญชาอันเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 แล้ว ทำให้การเสพและครอบครองกัญชาที่ไม่ได้รับอนุญาตซึ่งต้องเป็นกรณีเฉพาะเท่านั้น ผู้เสพทั่วไปยังมีความผิดทางอาญาอยู่ จึงต้องนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

มาใช้บังคับกับผู้เสพกัญชา เมื่อความผิดฐานเกี่ยวกับการเสพกัญชามีความผิดตามกฎหมายนั้น จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชาในอนาคต ดังนั้นจึงควรลดทอนความผิดทางอาญากับความผิดฐานเสพกัญชาเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้คุ้มครองสิทธิจากผู้เสพกัญชาในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งโดยสภาพทางวิทยาศาสตร์ของกัญชานั้นมีส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อร่างกายของผู้เสพ หากมีการเสพมากเกินไปก็จะส่งผลเสียต่อร่างกายของผู้เสพ ถ้ามีการอนุญาตให้ผู้เสพกัญชาอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้วจะต้องดำเนินการไปพร้อมกับควบคุมปริมาณสารของการผลิตสารสกัดที่อาจจะมีผลอันตรายต่อสุขภาพซึ่งจะทำให้ควบคุมปริมาณการเสพได้อย่างปลอดภัยมากขึ้นในทางปฏิบัติ รวมถึงมีการลงทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับสารเสพติดเพื่อสามารถดูแลสุขภาพได้อย่างปลอดภัยในการเสพกัญชา

ด้วยเหตุที่ความผิดฐานเสพกัญชาเป็นหนึ่งในบทบัญญัติของกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวคิดที่จะพัฒนาประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมิติทางนิติบัญญัติในการกำหนดความผิดอาญากันมาก ทำให้ปัจจุบันมีการใช้กฎหมายอาญาฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด มีการดำเนินกระบวนยุติธรรมทางอาญาและมีการใช้โทษจำคุกเป็นหลักมากเกินไปเกินกว่าจำเป็น โดยความผิดฐานเสพกัญชานั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการกำหนดความผิดทางอาญา

โดยหลักการที่ถูกต้องนั้นการกำหนด “ความผิดอาญา” มีความสำคัญมาก เพราะมีผลกระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย สิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ การกำหนดความผิดอาญาจึงต้องใช้เฉพาะกับการกระทำที่เป็นอาชญากรรมเท่านั้นและ “เท่าที่จำเป็น” กล่าวคือ ถ้ากำหนดความผิดอาญาเกินความจำเป็น ก็จะมีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล หลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กระบวนการยุติธรรม สังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายมากนานับประการ ดังที่ปรากฏจากนโยบายการใช้กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นการปราบปราม แต่พฤติกรรมการเสพกัญชาผู้เขียนเห็นว่า ไม่มีความเป็นอาชญากรรม หากพิจารณาความเป็นอาชญากรรมนั้นต้องพิจารณาถึงความชั่วในการกระทำ ความผิดด้วย “ความชั่ว” (Schuld) (คณิต ณ นคร, 2551) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการลงโทษทางอาญานั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความชั่วด้วยประการหนึ่ง จึงทำให้สามารถพิจารณาถึงการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเสพกัญชาว่าแท้จริงแล้วควรจะลดทอนความผิดทางอาญาหรือไม่ (แก้ไขหรือยกเลิกความผิดทางอาญา) โดยการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ นั้นย่อมมีแหล่งที่มาของกฎหมาย โดยประเภทของกฎหมาย

ความสัมพันธ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชานั้นยังเกี่ยวข้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2560 โดยปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรคหนึ่ง มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการตรากฎหมายขึ้นมาในการบังคับใช้มีความว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายทั้งหมด

ความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง” ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับการเสพกัญชาโดยให้ถือว่ามีความผิดทางอาญานั้นจึงถือว่าเป็นกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์และเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่จะเกี่ยวกับความก้าวหน้าของนวัตกรรมเกี่ยวกับกัญชาในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีว่าด้วยความได้สัดส่วน ดังนั้น การจะกำหนดกฎเกณฑ์หรือบทบัญญัติใด ๆ ไม่อาจจะสามารถบัญญัติได้ตามอำเภอใจ ตามความนึกคิดของตัวผู้บัญญัติเอง แต่ต้องคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนประกอบการพิจารณาด้วยหลักนี้สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งได้ว่า “รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร แม้รัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ จะไม่ได้บัญญัติหลักแห่งความได้สัดส่วนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็ถือกันว่าเป็นหลักรัฐธรรมนูญทั่วไปและมีค่าบังคับเสมอกันกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (Bloc Constitutionnel) (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556) ดังนั้น หลักความได้สัดส่วนนี้เป็นหลักการพื้นฐานอย่างแท้จริงของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจกับผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจ ที่บังคับให้ผู้ใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตนอย่างพอเหมาะพอประมาณ (Moderation) หลักแห่งความได้สัดส่วนนี้เป็นหลักกฎหมายที่ศาลปกครองประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายในการใช้อำนาจรัฐโดยมิให้ใช้อำนาจรัฐเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินขอบเขตของความเหมาะสมความจำเป็น ขาดการสร้างดุลยภาพที่มีขึ้นระหว่างประโยชน์ของปัจเจกชนและประโยชน์สาธารณะ

ดังนั้น ลักษณะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศไทยนั้น “ผู้เสพกัญชา” มีความผิดอาญามีโทษจำคุกและปรับ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการคุ้มครองสิทธิมากขึ้นก็ตามแต่ยังเป็นความผิดทางอาญาเช่นเดิม ซึ่งการเสพกัญชาไม่ว่าจะเสพเพื่ออะไรก็ตามในทางหลักการและทฤษฎีกฎหมายอาญา “ไม่เป็นอาชญากรรม” ในหลายๆ ประเทศได้เปลี่ยนเป็นการใช้มาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ แทนการนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาบังคับใช้กับ “คนเสพยาเสพติด มีไว้เพื่อเสพ ซื้อขายเพื่อเสพ” โดยการออกกฎหมายที่ยกระดับหน่วยงานทางปกครองและงานทางการแพทย์และสาธารณสุข หรือให้ภาคสังคมเข้ามาช่วยเข้ามาดูแลร่วมกันแทน ในการดูแลสุขภาพอนามัยของผู้เสพยาเสพติดทำให้ “การเสพกัญชา” ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาอีกต่อไป จึงสมควรมีการพิจารณาการปรับปรุงพัฒนากฎหมายกัญชาให้เหมาะสมกับประโยชน์และโทษของกัญชา เมื่อทำเปรียบเทียบกัญชากับกระท่อมที่อยู่ในยาเสพติดประเภทเดียวกันแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ในอดีตพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 จึงประกาศยกเลิกพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2564 ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่ประกาศพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 ทำให้ประชาชนสามารถปลูกและขายได้ มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ปัจจุบันถือว่ามิผลใช้บังคับแล้ว การปลดล็อคพืชกระท่อมนอกจากจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการสร้างอาชีพ ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน รักษาวิถีชีวิตท้องถิ่น และนำไปสู่การต่อยอดด้านการวิจัยพัฒนาทางการแพทย์ ตามแนวทางเศรษฐกิจชีวภาพแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเคยถูกจับกุมดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังช่วยประหยัดงบประมาณทั้งของรัฐและประชาชนในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาอีกด้วย แต่สำหรับกัญชาอาจจะนำรูปแบบการยกเลิกพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เสพกัญชาได้ในอนาคตที่สามารถเสพและมีมาตรการคุ้มครองสำหรับผู้เสพมากขึ้นกว่าปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่ผู้เขียนจะได้กล่าวในข้อต่อไป

กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการเสพกัญชาในต่างประเทศ

ผู้เขียนมีความสนใจกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เสพกัญชา 2 ประเทศหลัก คือ ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์และประเทศแคนาดา ซึ่งมีความน่าสนใจและนำมาศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นกระบวนการทางกฎหมายในการพัฒนาให้การคุ้มครองผู้เสพกัญชาที่ถูกต้องตามกฎหมายได้อย่างเป็นระบบ

ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

นโยบายกัญชาของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ได้เน้นไปที่การปฏิบัติมากกว่านโยบาย การขับเคลื่อนทางการเมืองหรืออุดมการณ์ ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ได้เน้นไปที่การลดทอนความเป็นอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพความเป็นส่วนตัวและการใช้กัญชาสำหรับผู้ใหญ่ แต่ไม่เหมือนกับวิธีการลดทอนความเป็นอาชญากรรมอื่น ๆ ที่มีการนำมาใช้ในที่อื่น (Niamh, E. et al., 2016) นอกจากนี้ยังยอมรับการมีอยู่ของร้านค้าสำหรับการขายกัญชาในปริมาณต่ำ และร้านค้าซึ่งในที่สุดก็กลายเป็นร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกาแฟที่สามารถขายกัญชา ร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกาแฟได้รับอนุญาตให้ทำงานภายใต้เงื่อนไขการอนุญาตที่เข้มงวดซึ่งรวมถึงการจำกัด อายุการเข้าถึง ห้ามขายยาอื่น ๆ (รวมถึงแอลกอฮอล์) และการควบคุมลักษณะภายนอกของร้านค้าป้ายและการตลาด วิธีนี้ประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวาง ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์มีผู้ใช้กัญชาเพียง 14% ในราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์รายงานว่ามียาอื่น ๆ

จากแหล่งกัญชาตามปกติเมื่อเทียบกับ 52% ในสวีเดน (European Monitoring Centre on Drugs and Drug Addiction, 2013) อัตราการใช้กัญชาในราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์นั้น เทียบเท่าหรือต่ำกว่าประเทศใกล้เคียงหลายแห่ง (ซึ่งไม่มีร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกัญชา) และต่ำกว่าของสหรัฐอเมริกา (Robert Mac Coun, 2011) อย่างมาก และร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกัญชาสร้างรายได้ประมาณ 400 ล้านยูโรทุกปี (Jean-Paul Grund and Joost Breksema, 2013) และมีคุ้มครองสิทธิรวมถึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด (Frida Ghitis, 2013)

นโยบายของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์คือ การยอมรับและเข้าใจยาเสพติดที่มีความรุนแรงน้อย (กัญชา) เป็นส่วนใหญ่ สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ขายยาเสพติดที่มีความรุนแรงน้อย ภายใต้สถานการณ์บางอย่างที่เรียกว่า ร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกัญชา (Government of the Netherlands, 2020) กฎหมายดังกล่าวบังคับใช้ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2013 ผู้ใช้บริการร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกัญชาจะต้องเป็นชาวราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ แต่ทั้งนี้กฎหมายเหล่านี้ถูกนำไปใช้เฉพาะในเมือง Zeeland, North Brabant และ Limburg เท่านั้น ซึ่งอาจจะถูกวิพากษ์วิจารณ์บ้าง (Daily News, 2012) กัญชานั้นมีข้อกำหนดทางกฎหมายสำหรับใช้ส่วนบุคคลในปริมาณที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (5 กรัม หรือ 5 ต้นกัญชา) เป็นจำนวนที่กฎหมายของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ยอมรับได้

นโยบายยาเสพติดของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์มีการทำเครื่องหมายด้วยความแตกต่างระหว่างยาเสพติดที่เรียกว่า ไม่รุนแรงและรุนแรง ข้อโต้แย้งที่ใช้บ่อยคือแอลกอฮอล์ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์บางคนอ้างว่าเป็นยาเสพติด (NBC News, 2007) นั้นถูกกฎหมายและยาเสพติดแบบไม่รุนแรง (กัญชา) จะไม่เป็นอันตรายต่อสังคมมากกว่าในกรณีกัญชาถูกควบคุมโดยกฎหมาย กัญชายังคงเป็นสารควบคุมในราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ทั้งความผิดเกี่ยวกับการครอบครองและการผลิต สำหรับการมีส่วนร่วมยังคงเป็นความผิดทางอาญากล่าวคือ ยังคงมีโทษปรับ ร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกัญชาเป็นสิ่งผิดกฎหมายทางเทคนิค อย่างไรก็ตาม นโยบายของการไม่บังคับใช้ได้นำไปสู่สถานการณ์ที่การเชื่อมั่นในการไม่บังคับใช้เป็นเรื่องปกติ และด้วยเหตุนี้ศาลจึงได้มีการตัดสินรัฐบาลเมื่อมีการดำเนินคดีแต่ละคดี ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ได้ใช้นโยบายการยอมรับและเข้าใจ (Gedooogbeleid) เกี่ยวกับยาเสพติดในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ควรถูกดำเนินคดี นิยมนำไปปฏิบัติมากขึ้นของการปฏิบัติทั่วไปในประเทศยุโรปอื่น ๆ ที่การบังคับใช้กฎหมายกำหนดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับความผิดที่สำคัญ

กฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์นั้น ถือว่ากัญชาเป็นยาเสพติดไม่รุนแรง แม้ว่าจะยังไม่ถูกกฎหมายอย่างในประเทศแคนาดา (ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อต่อไป) แต่กฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์มีนโยบายต่อต้านยาเสพติดแบบไม่รุนแรง ซึ่งหมายความว่า การขายยาเสพติดในร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกัญชาเป็นความผิดทางอาญา แต่การฟ้องร้องดำเนินคดีต่อสาธารณะไม่ได้ดำเนินคดีกับร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ

กาแฟในความผิดนี้ การฟ้องร้องของพนักงานอัยการจะไม่ดำเนินคดีกับประชาชนในการครอบครองยาเสพติดแบบไม่รุนแรงจำนวนน้อย ปริมาณเหล่านี้ถูกกำหนดดังนี้: ไม่เกิน 5 กรัม (กัญชา) หรือ พืชกัญชาไม่เกิน 5 ต้น กัญชาส่วนบุคคลถูกลดทอนความเป็นอาชญากรรมในปริมาณที่ยอมรับได้ตามนโยบาย Toleration และมีเกณฑ์สำหรับร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกาแฟดังต่อไปนี้ (Government of the Netherlands, 2020)

1. ต้องไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบ
2. ไม่อนุญาตให้ขายยาเสพติดประเภทอื่น
3. ไม่อนุญาตให้ขายกัญชาให้กับผู้เยาว์
4. ไม่อนุญาตให้โฆษณายาเสพติด
5. ไม่อนุญาตให้ขายในปริมาณมาก (มากกว่า 5 กรัมกัญชา) ในการขายในแต่ละครั้ง

เทศบาลกำหนดว่าจะอนุญาตให้ร้านขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกาแฟดำเนินงานภายในขอบเขตของเทศบาลได้หรือไม่และหากเป็นเช่นนั้นจะมีจำนวนเท่าใด เทศบาลสามารถกำหนดเพิ่มเติมได้

เมื่อมีเสพกัญชาที่ถือว่าเป็นยาเสพติด (Government of the Netherlands, 2020) การเสพกัญชาอาจมีผลเสียต่อผู้เสพและต่อสุขภาพของประชาชน ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์พยายามป้องกันไม่ให้คนเสพ ยาเสพติด มีเจ้าหน้าที่สารสนเทศให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กัญชา และมีนักสังคมสงเคราะห์เข้าดูแลวัยรุ่นที่กำลังใช้กัญชาและให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว จึงได้มีมาตรการดูแลผู้เสพติดยาเสพติดของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์โดยความช่วยเหลือมีให้สำหรับผู้ใช้และติดกัญชาสิ่งนี้อาจมีหลายรูปแบบ เช่น มีสถาบันการให้คำปรึกษา การรักษา และดูแลเรื่องการศึกษาให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ซึ่งมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้ช่วยการพัฒนาพฤติกรรมผู้เสพนั้น ควบคุมการเสพ และป้องกันด้านสุขภาพไปพร้อมกัน แต่หากเป็นกรณีที่ต้องเข้าสู่อการรักษาจะมีกระบวนการรองรับ เช่น การดูแลผู้ป่วยในภาวะวิกฤติ การล้างพิษและการรักษาทางกายภาพ (ในคลินิก) และการดูแลทางจิตเวช

จึงเป็นรูปแบบที่น่าสนใจในการนำมาประยุกต์ปรับใช้กับแนวทางการอนุญาตสำหรับการเปิดโอกาสให้กับผู้เสพกัญชาในประเทศไทย ซึ่งมองด้านการป้องกัน ควบคุมและดูแลมากกว่าที่จะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ประเทศแคนาดา

ปัจจุบันรัฐสภาของแคนาดาได้ผ่านกฎหมายที่อนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการได้อย่างถูกกฎหมายทั่วประเทศ (บีบีซี, 2561) วุฒิสภาของแคนาดา ลงคะแนนเสียง 52 ต่อ 29 ผ่านร่างกฎหมายนี้ที่ว่าด้วยข้อกำหนดในการปลูกและจำหน่ายกัญชา แคนาดาเป็นประเทศในกลุ่ม จี 7 ประเทศแรกที่ยกเลิกการห้ามประชาชนใช้กัญชาเพื่อนันทนาการได้อย่างถูกกฎหมาย

การครอบครองกัญชาเป็นความผิดตามกฎหมายในแคนาดาตั้งแต่ปี 1923 แต่ต่อมาแคนาดาอนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ได้ตั้งแต่ปี 2001

นายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา กล่าวว่า กฎหมายนี้จะช่วยจัดการไม่ให้เด็กเข้าถึงกัญชาได้โดยง่าย และป้องกันไม่ให้อาชญากรหาผลกำไรเช่นที่ผ่านมา แต่นายแอนดรูว์ เชียร์ หัวหน้าพรรคอนุรักษ์นิยม คัดค้านกฎหมายนี้ เพราะเกรงว่าจะทำให้การใช้กัญชากลายเป็นเรื่องปกติและเข้าถึงได้ในวงกว้าง ขณะที่นายลีโอ ฮูซาคอส จากพรรคอนุรักษ์นิยม บอกว่ากฎหมายนี้จะ เป็น “หายนะสำหรับชาวแคนาดารุ่นต่อ ๆ ไป” ซึ่งหนึ่งในข้อกังวลของผู้ไม่เห็นด้วย คือ การกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ 18 ปี แทนที่จะเป็น 25 ปีตามที่หน่วยงานของรัฐบาลเคยเสนอแนะ นอกจากนี้ผู้คัดค้านยังตั้งคำถามถึงผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนอีกด้วย (บีบีซี, 2561)

คำว่า “สิทธิ” สั้น ๆ คำเดียว ด็อกเตอร์ไรท์ กล่าวว่าถึงคำว่า “แคนาดาเป็นหนึ่งในประเทศแรก ๆ ของโลกที่มีการใช้กัญชาในทางการแพทย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยที่ใช้ เพราะมันถูกกฎหมาย ผู้ป่วยต้องการสิ่งนี้ แต่คนอื่น ๆ ที่ต้องการใช้ก็จะไปที่ศาล เพื่อให้ศาลรับประกันสิทธิในการใช้กัญชาของพวกเขา และพวกเขาก็ชนะในชั้นศาล” (อีที มีแอม, 2562)

แม้ก่อนหน้านี้รัฐบาลแคนาดามีแนวคิดไม่ต้องการเปิดเสรีกัญชา แต่ศาลได้มีคำวินิจฉัยถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้ว่า “การปฏิเสธสิทธิของประชาชนเป็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ รัฐบาลต้องเปิดให้มีสิทธิและเสรีเกี่ยวกับกัญชา จึงเป็นหนึ่งในเหตุผลในการเริ่มการใช้กัญชาทางการแพทย์ในแคนาดา” ที่ผ่านมาในแคนาดามีการประท้วงหลายพันครั้ง ทั้งเรื่องการบังคับใช้กฎหมายของแต่ละรัฐ แต่สุดท้ายปัญหาดังกล่าวก็คลี่คลายลงไป เมื่อศาลสูงของแคนาดาวินิจฉัยว่า “ต่อจากนี้ไปต้องไม่มีปัญหาการลักลั่นของกฎหมาย อยู่ที่ประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้ คือ เมื่อเปิดให้มีการใช้กัญชาได้อย่างถูกกฎหมาย จะต้องมีการตรวจสอบและติดตามที่มีประสิทธิภาพ” ระบบการตรวจสอบและติดตามเกี่ยวกับกัญชาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในแคนาดา

กฎหมายเกี่ยวกับกัญชา (Government of Canada, 2018) ของประเทศแคนาดา เจตนารมณ์หลักของกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของประเทศแคนาดานั้น มี 3 เจตนารมณ์หลักดังนี้

1. ปกป้องเยาวชนจากการใช้กัญชา
2. ปกป้องผลประโยชน์ที่ไม่ชอบอันอาจเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายอาญา
3. ป้องกันและดำเนินการเพื่อความปลอดภัยสำหรับสุขภาพผู้เสพกัญชาได้อย่างถูกกฎหมาย

ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย ผู้ใหญ่ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ประเทศแคนาดาอนุญาตให้มีกัญชาไว้ในครอบครองตามกฎหมายจำนวนไม่เกิน 30 กรัมแบบแห้งหรือเทียบเท่าในรูปแบบที่ไม่แห้ง และสามารถแบ่งปันกัญชาตามกฎหมายจำนวนไม่เกิน 30 กรัม โดยประชาชน

สามารถซื้อกัญชาแห้งหรือสดและน้ำมันกัญชาจากร้านค้าปลีกที่ได้รับใบอนุญาต และบุคคลสามารถซื้อกัญชาออนไลน์จากผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกลาง สามารถปลูกไว้ใช้งานได้ โดยได้รับอนุญาตไม่เกิน 4 ต้นในที่อยู่อาศัยสำหรับการใช้งานส่วนตัว สามารถทำผลิตภัณฑ์กัญชา เช่น อาหารและเครื่องดื่มที่บ้านตราบใดที่ไม่ใช้ตัวทำละลายอินทรีย์เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่เข้มข้น กฎหมายฉบับนี้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่บริโภคได้และมุ่งเน้นกัญชาถูกกฎหมายสำหรับการขาย

กฎหมายประเทศแคนาดาจึงมีการจำกัดการการครอบครองไว้เพื่อเสพสำหรับผลิตภัณฑ์กัญชา ดังนี้

กัญชาแห้งหนึ่งกรัมมีค่าเท่ากับกัญชาสด 5 กรัมหรือ 15 กรัมของผลิตภัณฑ์ที่บริโภคได้หรือผลิตภัณฑ์กัญชาที่เป็นของเหลว 70 กรัมหรือกัญชาชนิดเข้มข้น 0.25 กรัม (ของแข็งหรือของเหลว) หรือเมล็ดพืชกัญชา 1 เมล็ด หรือตามปริมาณที่กฎหมายอื่นกำหนด บุคคลอายุ 18 ปีหรือมากกว่าสามารถมีกัญชาและเสพกัญชาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (Government of Canada, 2018)

กฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของประเทศแคนาดา หรือ Cannabis Act 2018 เป็นกฎหมายที่มีความน่าสนใจที่นำมาประยุกต์ใช้กับพัฒนาปริมาณการเสพหรือการควบคุมปริมาณในการครอบครองไว้เพื่อเสพ รวมถึงปกป้องเยาวชนจากการใช้กัญชา ไม่นำกฎหมายอาญามาใช้ มีการป้องกันและดำเนินการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เสพกัญชา จึงมีความน่าสนใจสำหรับนำมาปรับใช้กับกฎหมายยาเสพติดให้โทษของประเทศไทยอย่างมาก เนื่องจากไม่เน้นนโยบายทางอาญา เน้นไปที่ความปลอดภัยด้านสาธารณสุขแทน

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองกัญชาของประเทศไทย และต่างประเทศ การเสพกัญชานั้น ไม่เป็นความชั่ว ไม่มีความเป็นอาชญากรรม มีการบังคับใช้กฎหมายไม่ได้สัดส่วนกับความอันตรายของกัญชาเอง โดยในปัจจุบัน การเสพกัญชาในประเทศไทยนั้นถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ในขณะที่ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ กัญชามีสถานะผิดกฎหมายอยู่แต่สามารถใช้ภายใต้กรอบของกฎหมายและประเทศแคนาดามีสถานะถูกกฎหมายและสามารถใช้ทางสันติทางการได้โดยไม่ถือว่าเป็นความผิด โดยแต่ละประเทศมีการกำหนดปริมาณการถือครองกัญชาและเสพกัญชาได้ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ และอนุญาตให้ประชาชนมีความสามารถเสพได้ มีการควบคุมระบบสุขภาพหากมีปัญหาจากการใช้กัญชา ทำให้ไม่เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญาที่ไม่เป็นธรรม และโทษทางอาญาเพ้อ ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับกัญชาในปัจจุบันถือเป็นกฎหมายที่ต้องการความทันสมัยสูง ความผิดฐานเสพกัญชาควรมีแนวทางการพัฒนาของกฎหมายดังต่อไปนี้ ประการแรก คือ รัฐควรแก้ไขหรือยกเลิกความผิดทางอาญาสำหรับความผิดฐานเสพ

กัญชาให้อยู่ในอำนาจของกฎหมายอื่น ๆ โดยไม่ใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นหลักเพราะจะทำให้เป็นอุปสรรคกับการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับกัญชาที่อาจจะเป็นพืชเศรษฐกิจหรือประโยชน์ต่อสังคมในอนาคตได้ อีกทั้งสามารถประหยังบประมาณของประเทศในส่วนที่จะต้องมาเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดำเนินคดีอาญาโดยไม่จำเป็นและไม่สอดคล้องกับความเป็นอาชญากรรมของการเสพกัญชาแต่อย่างใด ซึ่งการเสพถือว่าเป็นพฤติกรรมปกติของมนุษย์และไม่ได้สร้างอันตรายแก่สังคมถึงขั้นเป็นอาชญากรรม ประการที่สอง คือ เมื่อทำการแก้ไขหรือยกเลิกความผิดทางอาญาในความผิดฐานเสพกัญชาลงแล้ว กฎหมายการเสพกัญชาต้องกำหนดปริมาณกัญชาให้เหมาะสมสำหรับกัญชาที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรองรับสำหรับกัญชาที่จะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งด้านการแพทย์และด้านอื่น ๆ ประการสุดท้าย คือ รัฐควรกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาให้เป็นพืชควบคุมพิเศษที่สามารถในประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้นอกเหนือจากเรื่องของทางการแพทย์ ซึ่งสิทธิของผู้ป่วยได้รับการรับรองแล้ว แต่สิทธิของผู้บริโภคและสิทธิในการสร้างผู้ประกอบการให้สามารถสร้างอาชีพและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ยังคงถูกจำกัดสิทธิอยู่มาก เนื่องจากสิทธิของผู้เสพหรือผู้ต้องการบริโภคในแง่มุมอื่นยังถูกจำกัดอยู่ ในแง่การแอบหรือลักลอบจำหน่ายกัญชายังอยู่ในสังคมอยู่ แม้ว่าปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่สกัดมาจากกัญชาเริ่มได้รับอนุญาตให้มีมากขึ้นก็ตามแต่เป็นการอนุญาตในการนำบางส่วนของพืชกัญชามาใช้เท่านั้น ยังไม่สามารถอนุญาตนำทุกส่วนของกัญชามาใช้ได้ตามกฎหมาย อาจจะเปรียบเทียบกับกรณีนำกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดที่มองถึงวิถีชาวบ้าน และบริบททางสังคมมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมทางเศรษฐกิจได้เช่นเดียวกับกัญชา ถ้ามีการยกเลิกความผิดสำหรับผู้เสพกัญชาใกล้เคียงกับผู้เสพกระท่อมอาจจะทำให้สามารถพัฒนากฎหมายไปในแนวทางเดียวกันได้ ซึ่งหากมีการกำหนดควบคุมปริมาณสารที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากกัญชาจากต้นทางผู้ผลิต และเปิดโอกาสในการอนุญาตการเสพในกรณีอื่นมากขึ้นในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กาแฟ บุหรี่กัญชา ลูกอม หรือผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ เข้าสู่ร่างกายได้ ส่วนการใช้ด้านสันติชนการเป็นเรื่องท้าทายอย่างมากเนื่องจากมีความเห็นที่หลากหลายในปัจจุบัน จึงมีความเห็นว่า หากนำจุดเด่นนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์และกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของประเทศแคนาดามาใช้เข้าด้วยกันน่าจะเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์เน้นไปที่การป้องกัน ควบคุมและดูแลผู้เสพกัญชา ส่วนกฎหมายกัญชาของประเทศแคนาดานั้นมีจุดเด่นเรื่องของการกำหนดปริมาณการครอบครองกัญชาเพื่อเสพไว้อย่างชัดเจน ปกป้องเยาวชนจากการใช้กัญชา ไม่นำกฎหมายอาญามาใช้ มีการป้องกันและดำเนินการเพื่อความปลอดภัยสำหรับสุขภาพผู้เสพกัญชา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2556). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2551). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ริติ มีแต้ม. (2562). เมื่อกัญชาแคนาดาไฟเขียว : เบื้องหลังและคำแนะนำจาก ดร.เจอร์เกน ไรห์ม นักวิทยาศาสตร์อาวุโส. เรียกใช้เมื่อ 31 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.the101.world/cannabis-canada-experience/Canada>
- บีบีซี. (2561). แคนาดาผ่านกฎหมายกัญชาเพื่อนันทนาการแล้ว. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-44544159>
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 19 ก หน้า 1 (18 กุมภาพันธ์ 2562).
- Daily News. (2012). Amsterdam ditches controversial 'weed pass' law. Retrieved January 20, 2564, from <https://www.nydailynews.com/life-style/health/amsterdam-ditches-controversial-weed-pass-law-article-1.1205634>
- European Monitoring Centre on Drugs and Drug Addiction. (2013). Insights into aspects of the EU illicit drugs market: summaries and key findings. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Frida Ghitis. (2013). Amsterdam for tourists: What's legal? Retrieved July 20, 2563, from <https://edition.cnn.com/travel/article/amsterdam-travel-legal-parameters>
- Government of Canada. (2018). Cannabis Act. Retrieved May 30, 2020, from <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-24.5/>
- Government of the Netherlands. (2020). Drug use and addiction. Retrieved May 28, 2563, from <https://www.government.nl/topics/drugs/drug-use-and-addiction-care>
- Jean-Paul Grund and Joost Brecksema. (2013). Coffee Shops and Compromise: Separated Illicit Drug Markets in the Netherlands. New York: Open Society Foundations.
- NBC News. (2007). Alcohol, tobacco among riskiest drugs. Retrieved May 28, 2563, from <http://www.nbcnews.com/id/17760130/ns/health-addictions/t/alcohol-tobacco-make-top-list-risky-drugs/#.X1M3i-fis2w>
- Niamh, E. et al. (2016). A Quiet Revolution: Drug Decriminalisation Policies in Practice Across the Globe. London: Release Publication.

Robert Mac Coun. (2011). What can we learn from the Dutch cannabis coffeeshop system? *Addiction*, 11(106), 1899-1910.